

IZ PODNEBLJA VEDRINE I SVJETLOSTI

Zdravko KORDIĆ, *Unutarnji svemir*.
IFS - HKD Napreda;, Zagreb - Sarajevo, 2008.

Od francuskih pjesnika, odnosno, od francuske pjesničke prakse, ostala je šansa da se već na početku, pjesnik „iskaže” - da objelodani što hoće; i kamo smjera, što se u jačim i zamašnjim pjesničkim skupinama označuje i manifestom, a što sve čitatelju i primatelju poruka, besjeda, nakana i inih zračenja omogućuje da lakše i, u ovo nepoetsko vrijeme, s manje napora i truda, prihvati i lirski subjekt i njegove snovne ili stvarnosne izričaje.

E, ako je tomu tako, Zdravko Kordić to radi malo drukčije: pjesma koja bi imala biti temeljna cigla u njegovoj pjesničkoj građevini - skrivena je negdje u središtu, u dubokoj dubini, u zaglušnim njedrima. U svakom slučaju, nema je u prvim redovima, ne isčitava se na čelu ovoga pjesničkog spleta, ovog vijenca od riječi koje se međusobno dopunjuju ili odbijaju. Ta lirska sonata, promatrana u cjelini ili u dijelovima, mogla bi biti ona pod naslovom „Borić zasađen u krvi”, pa bilo da je čitam s početka ili s kraja, što će zorno posvjedočiti ovi stihovi:

„Hoće li rapsodija smaknuti himan zaleđene
vode u grlu, u gralu? Masline i kukurijek!”

Ili dalje, u nastavku:

„Moja krv skamenjena udiše ozon tvoga tijela:
planete. Moja ljubav traje do vrhova planina.
Hoće li sunce zasjati sjenkom zasađenom u krvi.”

Ili pak skrivenog poziva na pjesnički iskorak:

„Rapsodija. Krik galeba. Suri orao kruži
u orfičkoj tmini. Tajna Orfeja nije ispjevana već
isplakana mojim suzama. Ruka zadrhti.
Zašuti: umuknu krik. Sidro je tminom procvalo.
Tiho, tiše, najtiše.”

Premda skrivena - rekoh li već? - u njedrima pjesničkog svemira, stihovi ove pjesme postaju znaci porred puta u pjesničkom i u čitateljskom p/r/ohodu i gonetanju nesigurnih koraka, sve tamo do zastanka gdje „snovi su poljupci crnoga vina/ iz blagoslovljena trsja/ onkraj jezera...”

Filozofijskoga obrazovanja i filozofijskoga usmjerenja, Kordić nam ne podastire stihove koji umilno i zanosno zvuče ili opijaju skladom i rečeničnim suglasjem, što je ugodno i našoj danonoćnoj borbi za opstanak, nego, naprotiv, slaže pred nas klasje plodonosnih, smislom bremenitih stihova, koji svemirskoga prolaznika i zemaljskoga gonetača ne ostavljaju ni u jednom momentu ravnodušnim. Naprotiv! Pjesnikov poziv na pratnju i druženje u nesmiljenom okolišu koji je ništa drugo doli „Ljuljačka između vode i zraka/ Ponad zemlje, ponad vatre/ koja se upleće u mrak/ u ništavilo.”

Nutarnji raspon Kordićevih poetskih obuhvata dotiče beskraj, dotiče i one najudaljenije točke svemira, ali je zato i pojava ili nazočnost zidova neminovna, pa se taj sudar ocrtava u općoj izmaglici pjesničke tvorbe.

Dvije najčešće rabljene riječi - svjetlost i tama, i njihove jednako tako česte zamjene - život i smrt, makar i ne bile svjesno odabrane za „pokriće” ovozemaljskog usuda, ipak su preteška obveza za svakog tko pokušava istrajavati na putu gonetanja duha koji je - kako Kordić - upozorava ipak vidljiv. To se zorno očitava u pjesmi „Kad je duša prazna” gdje životna svjetlost nestaje ne-tragom, jer ne nalazi oslonca u svijetu gluhoće i duhovne pustoši: „Kad je duša prazna svjetlost kaplje u bezdan/ Jecam ispod prozora, pored olovnoga/ srca; ispod čempresa.” No, Zdravko Kordić uspješno odolijeva toj nerješivosti, toj svojevrsnoj kvadraturi kruga koju si je sam, poput križa, uzeo na svoja krhka ljudska pleća, pa makar bila i pjesnički impregnirana, jer:

„Samo gluhi i slijepi nisu čuli taj tutanj,
taj svjetlosni oblakoder koji je probio srce
kao čekić kosti,
kao čavao ukotvljen u drvu križa”.

Kordić, ovaj Kordić, Zdravko, premda je potekao iz podneblja vedrine, svjetlosti i ras/pjevanosti, ovaj učenic T. S. Eliota, ispisuje stihove kao da su procvjetavali na samim vrhuncima europske pjesničke baštine, i, po tome gledano, djeluje kao tek pronađen, nenapučen otok, ona hrid na koju bi mnogi željeli dovesti, jer samo tragač njegovoga formata može odlučno, ali smireno, pa čak i pokajnički kazati:

„ ... kroz pupak/ sam vidio/ svoje rođenje/
i vidio sam pupak svemira.”

Ako bi ova kratka pripomena o ovom pjesniku imala zadaću i odrediti se o njegovu mjestu u odnosu na sveukupno pjesništvo kojem prirodno i pripada, pa jednako tako i prema mjestu u nizu njegovih zavičajnih predšasnika, onda se mirne duše može konstatirati da - po snazi pjesničkoga zahvata, nadmašuje one koji su mu prethodili, ali mu učiteljima nisu bili (primjerice Koroman, M. Stojić i drugi).